Hadrián

ÚTERÝ
25. 6.
2019

OFICIÁLNÍ ZPRAVODAJ MEZINÁRODNÍHO FESTIVALU DIVADLO EVROPSKÝCH REGIONŮ



Je (divadelní) intimita vzácnější?

Legendární film Kouř jako rytmikál

Hába: Molièr používal podvratný humor



KDO JE... JAKUB NVOTA?
Seznamte se s režisérem, který herečkám napsal na míru scénář poetického kabaretu „4 ženy na konci sveta“.

čtěte na str. 3



TEĎ MLUVÍM JÁ!
Herci s autismem představí své historky, které skutečně zažili a které se svým rozpětím liší tak, jak se liší i jejich poruchy.

čtěte na str. 7

ZLATÁ RYBKA PLUJE NA VLNÁCH DIVADELNÍ FANTAZIE

Známá pohádka o rybáři a kouzelné zlaté rybce se stala námětem nejnovější autorské inscenace hradeckého Divadla Drak. A hned na začátku je nutno říci, že se jedná o variaci velmi zdařilou. Na jejím úspěchu se výrazně podílí hlavně celkové výtvarné řešení, jehož autorem je scénograf Kamil Bělohlávek, který se v Draku poprvé představil i v roli režiséra… Ale postupně…

Půdorys příběhu Bělohlávek spolu s dramaturgem Tomášem Jarkovským ponechali poměrně věrný původním předlohám (ať již zpracování Puškinovu či bratrů Grimmů). Také zde dobrácký rybář uloví jednoho dne zlatou rybku, která mu za to, že ji pustí zpět do moře, nabídne splnit tři přání. To Rybářova chamtivá žena ale touží po stále větším bohatství a kvůli své pošetilosti nakonec přijde o vše a stane se zas tím, čím byla. Nejen dětem pohádka nabízí poučení o tom, že je dobré si vše zasloužit svou vlastní pílí a že ten, kdo chce stále víc, nemusí mít nakonec vůbec nic. Dospělé diváky zase pobaví decentní tragikomická linka vztahu zlé ženy a dobráckého muže-podpantofláka, který udělá vše, co jí na očích vidí. Děj je také vhodně ozvláštněn drobnými aktualizacemi, humornými slovními hříčkami a také písněmi (hudba Marek Bělohlávek), které – díky využití různých žánrů, např. rapu – inscenaci vhodně rytmizují a zpřítomňují současným divákům.

Hlavní síla **Zlaté rybky** ale tkví především v nápaditém scénografickém principu, z něhož vychází řada originálních řešení jednotlivých situací. Kamil Bělohlávek centrálním bodem scény udělal objekt velké průhledné polokoule obklopené čtyřmi stožáry s lany a plachtou. Sem herečky postupně skrze malinké, větší a velké misky – tedy pramínky, potůčky, říčky a řeky – nalijí vodu, kterou osolí, a stvoří tak hlavní dějiště příběhu – moře, kam rybář každý den vyplouvá. Velká mísa je pak kryta průhlednou deskou, mořskou hladinou, a díky různému rozpohybování, naklánění, změně perspektivy a prosvětlování objektů tvůrci vytvářejí iluzi jednotlivých momentů příběhu, jako je lov ryb, bouře, plavba po hladině nebo pohyb zlaté rybky pod ní… S výtvarnou strohostí plastových průhledných objektů pak mimořádně vhodně souzní také loutky Jiřího Bareše. Především ze dřeva vyřezávané postavy rybáře a rybářky, ale i látková loutka racka – vtipného komentátora rybářových nedostatků a svítící **Zlatá rybka**, která na potemnělé jeviště přináší symbolicky zářící kouzlo. Veškeré nápady s radostí oživuje sehrané trio zkušených hereček, Petra Cicáková, Ivana Bílková a Pavla Lustyková, které si animaci loutek patřičně užívají, i když musejí zvládnout řadu poměrně technicky složitých proměn scény. Kouzelná **Zlatá rybka** v Hradci inspirativně čeří vlny divadelní fantazie, která se tak z jeviště velmi příjemně přelévá do hlediště…

Pavla Bergmannová

Keď prasiatko nie je „žádný malý blbeček“

Buchty a loutky predstavili festivalovému publiku v Hradci Králové svoju najstaršiu inscenáciu Tři malá prasátka, ktorá bola ocenená na viacerých festivaloch (Mateřinka v Liberci – 1999, MiniEuropa v Bialystoku - 1999). Hoci má inscenácia úctyhodných 21 rokov, bez problémov zaujme aj nových divákov. Čím to je?

Keď sa nad tým zamyslím, nachádzam viacero dôvodov. Tým hlavným je to, že inscenačný tím v zložení Vít Brukner, Radek Beran, Marek Bečka a Zuzana Brukner prinášajú základný príbeh o troch prasiatkach (odchod z domu, stavanie domčekov, boj s vlkom, následné potrestanie), ktorý však rozvíjajú prostredníctvom vtipných, aktualizačných vsuviek. Zo všetkých by som spomenula napríklad animáciu bielych látok, ktoré predstavujú duchov dvoch zožratých prasiatok, či konfrontáciu medzi bratmi, kedy si vynadajú skoro do všetkých druhov mäsových výrobkov (nechýba ani „vepřo, knedlo a zelo“). Jedlo je v tejto inscenácii dosť využívané, či už slovne, alebo prostredníctvom predmetov – napríklad jabĺčka na strome, repa, či malý hrniec, v ktorom jedno prasiatko varí guláš. Inscenátori týmto spôsobom posilňujú motív jedla, ktorý sa napokon stáva osudným aj zlému vlkovi (neprezradím, ako v tejto inscenácii umrel – znamenalo by to pripraviť diváka o zážitok).

Na rozdiel od klasickej rozprávky, v ktorej prasiatka spoločne stavajú dom a ukrývajú sa pred vlkom, tak vo verzii a lá Buchty a loutky odchádzajú dvaja bratia do sveta – ale nie ako tím, lež ako jednotlivci. Inscenačný tím vďaka takémuto riešeniu poukazuje na odvahu opustiť známe miesto, prežiť dobrodružstvo, vyskúšať si svoju vytrvalosť a objaviť bojovného ducha.

Malé drevené bábky prasiatok, ktoré majú pohyblivé ruky a nohy, sa zmestia do ľudskej dlane, a práve ich krehkosť tvorí kontrast so svetom, v ktorom musia bojovať o svoje miesto. Vďaka takejto kombinácii vzniká nielen vtipná inscenácia, ale aj poučná, ktorá deťom pripomína, aby sa nebáli čeliť strachu a išli si za svojimi snami. Aj v tom prípade, ak je jeden z tých snov varenie guláša z repy.

Miroslava Košťálová

glosa včerejšího dne



foto: Kruhý krtek

Veronika Švecová

Můj největší zážitek přišel záhy z rána – představení mezinárodního souboru NIE – New International Encounter. Bylo výjimečné tím, že cílilo na mládež, vlastně náctileté. Neřešilo úplně jednoduchá témata, konkrétně tohle představení „Brothers and Sisters“ řešilo témata, jako jsou mentální poruchy, poznala jsem tam třeba depresi, ale nejenom z pohledu nemocného člověka, ale zejména jak to ovlivňuje třeba i jeho okolí – jak se s tím kamarádi mají vyrovnat. Úžasné bylo, že hráli mladí lidé, kterým se podařilo nastavit kontakt s divákem. Opravdu vzniknul pocit, že jsme všichni na jedné lodi, že se známe, že jsme všichni jako kamarádi, kteří se snaží problém nějakým společným způsobem vyřešit. A třeba o tom ani nevíme. To pro mě bylo divadelně velmi silné. A co jsem ještě chtěla zmínit, co je zase obecně nějak o hradeckém festivalu super a co vychází z mojí dnešní zkušenosti, je to, že je tady všechno v dochozí vzdálenosti a to poměrně rychle. Takže i když se vám stane, že si spletete, kde se představení koná, tak do pěti minut, rychlým krokem, se dá dojít skoro kamkoliv. Což se hodí.



foto: sdružení Kolonie

16:00 Divadelní stan

Sdružení Kolonie přiváží pohádku Velký uši. Za tvůrkyně odpovídá Lucie Ferenzová.

Býváte označovány jako feministické divadlo. Jak se to vlastně s těmi nálepkami má?

Myslím, že pojmenovat trefně a jasně svět kolem sebe je vlastně svým způsobem zároveň tvorba toho světa. Stejně tak se to má s těmi „nálepkami“… ale zkuste si to: co je to feministické divadlo?

Část své tvorby označujete jako divadelní „dark pop“.

Jak říká naše scénografka a vizuální dramaturgyně Andrijana Trpković: je to zkušenost a pohled na svět. Je v tom zároveň pop a mainstream, ale i temnota, kterou člověk mnohdy neovládá, což generuje svébytný humor a nadhled. Myslím, že nejde tíživě mluvit o těžkých věcech, kontrapunkty vyjevují nejvíc.

Pracujete s moderními technologiemi a do toho působíte na různých scénách. Počítáte s prostory úmyslně už v prvopočátku, nebo se snažíte dělat spíše univerzální projekty, které posléze ukotvíte na daném místě?

S prostory je to vždy složité, ale když začínáme zkoušet, už většinou víme, kde se bude premiéra odehrávat, takže přemýšlíme konkrétně i o prostoru. Často je to tak, že prostor samotný inspiruje – inscenace Vztek podle Elfriede Jelinek měla premiéru v Komedii, vznikala pro rudé hlediště, kde se hrálo o potápějícím se voru Evropa. Teď ji ale hrajeme v Rubínu na baru, kde sedí tři „baronky“ a v dekadentním prostředí legendárního baru dostalo téma potápějící se Evropy mnohem jasnější kontury. Inscenace One night stand/up! vznikala pro komorní prostor Venuše ve Švehlovce, kde jsou rudé samety – odtud asi prvotní inspirace pro zdánlivou stand-up komedii, i když je to vždy složitější, a když člověk důvěřuje tématu a dostředivě na vzniku inscenace pracuje, většinou se dopracuje k jediné možné formě, ve které daná inscenace může existovat. Takže inspirace prostorem je důležitá, ale ve výsledku většinou vznikne univerzální tvar.

Lukáš Křížek

(celý rozhovor najdete na FB festivalu)

Kdo je… Jakub Nvota

22:00 4 ženy na konci sveta, Studio Beseda

Jakub Nvota absolvoval v roku 2001 divadelnú réžiu na VŠMU v Bratislave. Spolu s režisérom Kamilom Žiškom založil a vedie Túlavé divadlo. Ako režisér či dramatik spolupracuje s viacerými divadlami na Slovensku a v Čechách – Divadlo Astorka Korzo 90 (Letmý sneh, Mathea), Divadlo Aréna v Bratislave (Josef Švejk), Divadlo P. Bezruče (Spalovač mrtvol), Národní divadlo Brno (Rozmarné léto, Saturnin), Divadlo v Řeznické, Divadlo J. Záborského v Prešove, Divadlo Rokoko (Bez Hany)… Pre Nové divadlo v Nitre napísal a režíroval poetický kabaret „Štyri ženy na konci sveta“, ktorý dnes uvidíte v rámci festivalu Divadla európskych regiónov v Hradci Králové.



foto: Divadlo v Nitre

Pamätáte si na prvý kabaret, ktorý ste videli?

Po nástupe na gymnázium som založil divadlo, ale nie s činoherným repertoárom. Ja som sa rád smial (zbavoval sa strachu), vymýšľal krásne a zbytočné nezmysly pre priateľov a mal som vždy rád poéziu. Odmalička som písal básne, odmalička ma bavilo skladať myšlienky do krátkych riadkov, miniatúr, do obrazov. Chcel som robiť divadlo, v ktorom by bolo možné urobiť z Troch sestier len jedno hravé, ale skutočné haiku. Tak som sa prirodzene dostal k divadlu malých foriem – k Rokoku, Semaforu, Lasicovi a Satinskému. Počúval som ich nahrávky a hovoril som si, toto je cesta, po ktorej sa zatúlam rád. To nebol skutočný kabaret, ale bolo tam všetko, čo ma na kabarete baví. Poézia, hudba, literatúra a schopnosť cez humor pomenovať aj smutné a ťaživé veci pravdivo vo forme, ktorá je voľná.

Prečo ste sa rozhodli režírovať poetický kabaret v Novom divadle v Nitre?

Pretože ich ľúbim. Oni sú ako ten spevavý kanárik, ktorý slúžil kedysi baníkom na odhalenie nebezpečných otravných látok v prostredí. Bol tak citlivý, že mu stačilo len stopové množstvo jedu v ovzduší a on uhynul. Ale zachránil mnohé životy ľudí. Oni dokážu pracovať len vtedy, keď je prostredie a zámer čistý. Cítia a vnímajú mnohé dôležité témy vopred a naliehavo. Dali sme sa do reči a vznikol nápad vytvoriť kabaretné predstavenie. Chceli si vyskúšať ten žáner a vrátiť ho k poézii, k náročnosti, ktorá mu kedysi bola vlastná. Nešlo len o srandu, ale o humor ako prístup aj k ťažším témam.

Ako prebiehal skúšobný proces?

Sedeli sme a bavili sa o tom, čo sme my ľudia zač. Teda dievčatá sa bavili. Ja som ich počúval, pil čaj, niekedy víno. Potom som si tie záznamy z rozhovorov čítal, odložil ich a celkom na ne zabudol. A zase si spomenul, ale už s odstupom, ako keď sa vám autentický zážitok upraví v hlave do podoby historky, ktorú už môžete rozprávať priateľom. A začal som písať dialógy a piesne. A dialógy som písal len ako vety pod seba. Neurčoval som, kto má čo hovoriť. Boli to retiazky viet ako báseň. Dievčatá si na skúškach potom sami brali jednotlivé vety k sebe, a tak až tam na mieste vznikali ich postavy. Samy hľadali, ktorú vetu chcú povedať a ktorú nie. To ma bavilo asi zo všetkého najviac. Nemyslel som si, že to predstavenie, ktoré sme stvorili je vtipné, dodnes si to nemyslím, ale humor v ňom je.

Čím môže byť kabaret príťažlivý pre súčasného diváka?

To záleží, čo si pod pojmom kabaret predstavujete. Pre niekoho je to o polonahých ženách ležiacich na piáne, alebo dokonca vo vašom lone. Pre niekoho je to o politike, pre niekoho o nadávaní publiku, alebo o poézii, o alkohole, o básnikoch a múzach, o múdrych dialógoch á la Lasica, Satinský, Horníček. Všetko je pravda a tým všetkým môže byť kabaret príťažlivý, aj odpudivý. Bertold Brecht raz požiadal Trude Hesterbergovú, že chce vystúpiť v jej kabarete. Doniesol si stredovekú lutnu a začal clivo hrať. Brecht na lutne hrať nevedel. Publikum začalo pískať. Trude v panike nechala zatiahnuť oponu. Brecht sa strašne rozčúlil, že mu pokazila číslo, keď konečne začalo dávať zmysel.

Miroslava Košťálová

16:00 a 17:30, Nejmenší ze Sámů
Studio Divadla Drak

Cena intimního divadelního zážitku raketově stoupá

Letos mi bude 33. Ano, stárnu. Pamatujete si taky osobní setkání,
která byla domluvená měsíce dopředu a které nebylo potřeba messengerem hodinu předem připomínat a palcem potvrzovat (ostatně mobily tehdy ještě nebyly)? S láskou vzpomínám na dopisní obálku ve schránce. Rychle, kde je klíč, od koho to psaní asi je, kdo si dal tu práci a strávil čas tím, že mně osobně psal svojí rukou slova (ani tiskárny tehdy nebyly). Rozlepit obálku a aspoň si k papíru přičichnout...

Předesílám, že následujícími větami nechci moralizovat, a slibuju, že se dostanu k pointě ještě před koncem odstavce. Podle průzkumu americké neziskovky KFF trávily v roce 2010 děti ve věku mezi 8 a 18 roky denně v průměru 10 hodin a 45 minut na internetu nebo u televize. Mé vrstevníky, kolegy i sebe samého je někdy těžké odtrhnout od obrazovky mobilu. Kolikrát se sejdeme v herecké šatně o přestávce představení a všichni jen koukáme do telefonů. Zasmějeme se tomu a koukáme dál. Ani v nejmenším to neodsuzuju a považuju za přirozenou součást našich dnešních životů. Čím dál tím víc si ovšem všímám vzrůstající hodnoty, která z osobního setkání činí luxusní až nedostatkové zboží, pro ekonomy snad i statek snobské spotřeby. Proboha, jak tahle myšlenky souvisí s divadlem (slyším tě mrmlat si, vážená čtenářko a milý čtenáři)?

SPOLEČNÝ JMENOVATEL – EXKLUZIVNÍ INTIMITA

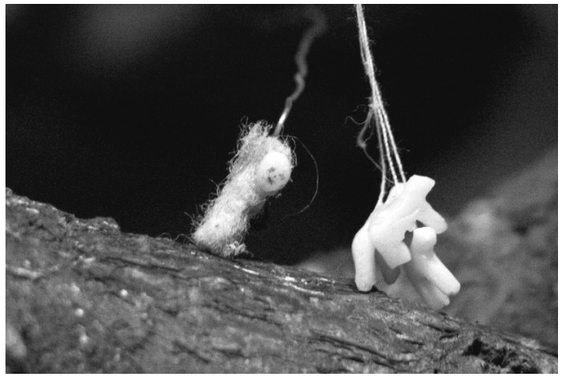
Festival je za svou polovinou, a tak už není drzostí bilancovat a trochu zevšeobecňovat a začít pojmenovávat trendy nebo aspoň vektůrky. Svou tezi o čím dál tím větší vzácnosti osobního setkání na divadle budu dokumentovat produkcí objektovou, loutkovou, tedy z festivalové dramaturgie Draku, ale pozorný čtenář jistě najde paralely i s činohrou nebo tvorbou neprofesionálních divadelníků. Beru do ruky program Divadlo evropských regionů 2019, listuju od prvního dne do této chvíle a pokusím se předložit důkazy o tom, že je titulek tohoto článku pravdivý.

Výlet – performance pro jednoho diváka, ujme se vás herec, který vám věnuje několik slov, jenom vám, nikdo jiný je neslyší, vsune vás do své maringotky, kde jste jen vy, sami, nikdo jiný tam zrovna nemůže, sorry, obsazeno, teď jsem tady já, ostatní čekají venku na sluníčku ve frontě. Ani příběh, který uvidíte, s vámi nikdo jiný nemůže sdílet. Intimní setkání!
Headspace – divadelní mikropříběh pro jednoho diváka, strčíte hlavu do malého automatu, který vám, jenom vám přehraje krátkou story, dojemnou, bizarní, vtipnou, to je jedno. Ale je to jen váš exkluzivní a prožitý čas. Intimní setkání!
Věci snadno zapomenuté – performer pro pouhých pět diváků vykládá předměty, které jsou spojené s osobními vzpomínkami. Jste tam vy a on, těch několik desítek minut jeho srdce bije jen pro vás (no dobře – a ještě čtyři další diváky). Intimní setkání!
Hlína, hra a rošťárny – jaký je to luxus vidět jednoho herce, který sedí sám u stolu a sdílí s vámi svou hru s hlínou! Jistě, má scénář, ale žádná postavička z dneška už nebude vypadat stejně jako zítra. Intimní setkání!
Dalo by se snadno namítnout, že je to náhoda či spíše úmysl organizátorů festivalu – dovézt takové inscenace, které jsou skladné a dají se zaplatit, tedy většinou nějaké komorní drobnosti. Omyl! Tady jsou další důkazy přímo z produkce Draku!
A na noze pevnina – představení, ke kterému v reálném čase vzniká unikátní výprava, kousek od jeviště stojí malířka, v přímém přenosu maluje jedinečné obrazy, tady a teď. Se mnou!
Jacek staví dům – o hereckém umění Petra Reifa nemůže být pochyb, bude mít úspěch na festivalu i mimo něj. Ovšem autobus, exkluzivita setkání s jeho řidičem, pár metrů, proboha snad pár nádechů ode mě!
Workshop v žonglování – bezva, aspoň na chvíli soukromý učitel, můj učitel, který je fakt borec a věnuje mi svůj čas!
Komentované prohlídky výstav – osobní setkání s průvodkyněmi Terezou Venclovou nebo Janou Nechvátalovou.

Pochybovači si jistě najdou další výmluvy, že takové tvary byly běžné i v minulosti, ale pro ty, kteří mi rozumějí, připojuji pár dalších řádků. Chci totiž vyprávět o jednom takovém intimním setkání, které určitě stojí za vidění, resp. prožití.

NEJMENŠÍ ZE SÁMŮ

Inscenaci jsem viděl na klauzurách Katedry alternativního a loutkového divadla DAMU, odkud pochází i student scénografie Jakub Šulík. Především jeho zásluhou o tomto kusu teď čtete. V čem že spočívá ona intimita? Nevyzradím myslím nic tajného, když řeknu, že největší loutka v představení má sotva



10 cm, nejmenší pár milimetrů. Jelikož se inscenace obejde bez použití kamer a projekční techniky, jistě si umíte představit blízkost, kterou musí diváci a performeři navázat či spíše zaujmout. A právě v ní spočívá intimita sdíleného zážitku.

S dětinským zápalem sleduju postavičky velké sotva jako náprstek, které přede mnou hrají příběh z laponské mytologie. To je mi v té chvíli ovšem docela jedno. Nejúžasnější je na celém zážitku společná koncentrace všech diváků na miniaturní scénu, která na diváka dokáže dýchnout polárně chladný vzduch i sama sebe shodit v úlevné sebeironii. Za zvuku bubnu, který je organickou součástí výpravy, se stávám svědkem kmenového rituálu. Sedíme v půlkruhu kolem titěrných figurek z moduritu. A baví nás to. Hlavně kvůli té bezprostřednosti tady a teď. Jako bych byl pozván k někomu domů na párty; ovšem s tím dovětkem, že dotyčný bydlí v 1+1, či spíš 1–1.

Podívej, co pro tebe mám! Dívej, sleduj mě, nezapomeň se podívat i na tohle! Tak by se dala popsat hra, kterou prakticky beze slov sledujeme a které se právě tím sledováním stáváme součástí. Jsme tam, spolu, v tu chvíli, za polárním kruhem, na DAMU, v Draku, kdekoli. Nepochybuju, že i na festivalu se podaří tvůrcům, mezi které vedle Jakuba Šulíka dál patří režisérka Johana Bártová a herec Matej Šumbera, navodit onu intimitu. Cennou intimitu osobního setkání. Ale možná je to celé nesmysl a jenom stárnu…

Karel Kratochvíl

DOBRODRUŽSTVÍ NA TRASE LIBEREC–DAKAR

10:00 Divadlo Drak

Liberecký dramatik Tomáš Syrovátka přišel s nápadem volně navázat na úspěšnou Pohádku o Raškovi, kterou s Martinem Tichým v Naivním divadle připravil již před deseti lety. Opět se vrátil ke sportu a regionálnímu tématu se světovým přesahem, a tak vznikla hravá Pohádka o Liazce, o které nám víc prozradil dramaturg Naivního divadla Vítek Peřina.

Kam se s Liazkou diváci vypraví?
Diváci se podívají do jedné z poboček slavného severočeského závodu LIAZ, který se rozhodne vyslat svou posádku na slavnou pouštní rallye Paříž–Dakar. A s našimi třemi hrdiny, kteří byli do té doby především závozníky vratislavického pivovaru, absolvujeme celý závod. Tomáš Syrovátka se při psaní scénáře volně inspiroval celou historií účasti Liazek na rallye. Naši hrdinové se například při svém prvním divadelním závodu umístí na třetím místě, což se ale ve skutečnosti stalo až při jejich druhé účasti, neboť při první nebyli z technických důvodů klasifikováni. Křestní jména hrdinů zase odkazují k posádce tvořené Jiřím Moskalem, Františkem Vojtíškem a Pavlem Záleským, která se v roce 1988 umístila z Liazek historicky nejvýše – na druhém místě...

Jaké pohádkové motivy jste s příběhem propojili? A přijde si na své i nějaká ta nějnější pohlaví?
Něžné pohlaví si přijde na své nejvíc. Vždyť může během celého představení sledovat trojici super mužských hrdinů, navíc v podání krásných mladých herců z Naivního divadla! A pokud jde o pohádkové motivy, Tomáš zapojil do textu odkazy na příběhy s vůní pouště a orientu. Určitě je každý divák pozná.

Výtvarníkem inscenace je tentokrát Robert Smolík. Jak si poradil s jejím řešením?
Pohádka o Liazce – to je jedna velká hra na závody kamionů. Inscenátoři střídají u jednotlivých etap perspektivu pohledu. Tím pádem se mění i velikosti kamionů, na jejichž podobě se Robert Smolík vyřádil. Někdy se hraje s malými auty velikosti angličáků, které snímá kamera, jindy se závodí s půlmetrovými modely po celém jevišti, další etapu vidíme čelní detail na kabinu a v ní živé herce. Nechybí ani helikoptéra s novináři, ta k rallye Paříž–Dakar také neodmyslitelně patří.

Pavla Bergmannová (celý rozhovor najdete na FB festivalu)



foto: Divadlo Petra Bezruče/Lukáš Horký

„Když jsme ve formě, moc neshod nevzniká“

19:00, Klicperovo divadlo

Rytmikál na motivy filmu Kouř přiváží Divadlo Petra Bezruče. Připravili ho Kristýna Kosová a Adam Svozil.
Jak přesně došlo ke zrodu vašeho tvůrčího dua?
AS: Během studií jsme si uvědomili, že máme podobné přemýšlení o divadle a že nás víc těší dialogický tvůrčí proces.
KK: To striktní dělení „dramaturg/režisér – ten má moc udělat tohle/ten ji nemá“ ani jednomu nevyhovovalo…

V čem je práce ve dvojici výhodná a jaká jsou naopak její úskalí?
AS: Tak samozřejmě víc hlav víc ví, ale velkou výhodou je neustálá nutnost veškeré domněnky a nápady hodně konkrétně formulovat a tím je vlastně promýšlet mnohem důkladněji, než když si člověk jen tak myslí na divadlo. My máme luxus myslet mluvením. Zároveň jsou takto formulované podněty ihned podrobeny určitému testu.

Jak řešíte tvůrčí neshody?
KK: Výhodou divadla je, že se dá vyzkoušet víc variant, potom už je zpravidla jasno.
AS: Ale když jsme ve formě, moc neshod nevzniká.

Jaký je váš vztah k původní estetice Pražské pětky, respektive k filmovému kultu jménem Kouř?
AS: Film milujeme. I když tuto lásku nejspíš trochu ovlivnilo, že jsme ho v procesu adaptace viděli asi desetkrát…
KK: …přestože jsme spíš pracovali s textovým scénářem.
AS: V inscenaci nám nešlo o vytvoření podobně silné a jednolité stylizace jako ve filmu.
KK: Stále se ale jedná o groteskní komedii, navíc se zpěvy, abychom tady nevystrašili...
AS: Spíš než „jupí, bizár“ nás zaujala tematická linka a ta hlavní metafora, v níž je podnik obrazem celé společnosti. Myslím, že na to, jak je film kultovní, si totiž řada lidí vlastně vůbec neuvědomuje, co tvoří jeho zápletku.
KK: Ta je přitom jasná: bezohledná průmyslová výroba činí životní prostředí daného města de facto neobyvatelným, příslušná mocenská místa s tím nic nedělají, načež přichází někdo mladý a chce stav změnit. Setkává se ale s celou plejádou problémů – nezájem, strach…
KK: …fakt, že celé město je na výrobě závislé.
AS: Zajímalo nás zamyslet se nad tím, v čem se společnost změnila a co zůstává stejné; kde je ta kontinuita. Nemá cenu Kouř inscenovat jako protikomunistickou satiru a ignorovat přitom problémy, které Sametová revoluce nevyřešila, které se s námi táhnou dodnes.
KK: A samozřejmě to ústřední dilema dneška – jsme ochotni čelit klimatické změně a přitom slevit z naší životní úrovně? Nebo se budeme dál tvářit, že problém neexistuje?

Co vás čeká v sezoně příští?
Adaptace povídkové sbírky Krátké rozhovory s odpornými muži pro DNZ. Potom Velký Gatsby v Klicperově Divadle a hra Dennise Kellyho Boys and Girls v Jihočeském divadle, na konec sezóny snad prý i Švandovo divadlo.

KlariN (celý rozhovor najdete na FB festivalu)

Molière používal podvratný humor

10:00, Klicperovo divadlo

Po nedělní svižné hříčce Opletal uvádí festival i jeho tvorbu pro místní velkou scénu. Režisér Michal Hába odpovídá na otázky spojené s **Lakomcem**.

U Ibsenova Nepřítele lidu, kterého jsi režíroval v pražské Komedii, tě dráždila již 150 let trvající aktuálnost autorovy kritiky tehdejších poměrů. Jaký vztah máš k autorovi ze 17. století?
Molière mě dráždí pozitivně, svou překvapivostí. Zní to jako klišé, ale jeho hry opravdu nejsou „zaprášená klasika“. Dokonce bych řekl, že Molière si dovolil používat podvratný humor. S ohledem na dobu, kdy psal, si troufám tvrdit, že dokázal balancovat akorát na hraně, aby řekl maximum a přitom sám sebe nepřivedl na popraviště, s bonusem, že mu ještě vrcholky vládnoucí hierarchie za výsměch zatleskají. Zároveň způsob, kterým promlouvají jeho postavy, obsahuje jakési permanentní sebezcizování, jako by Molière předběhl Brechta nebo dokonce až následníky Brechta o pár století.


foto: Klicperovo divadlo/Patrik Borecký

Molière se ve svých textech inspiroval commedií dell‘arte, která spočívá mimo jiné i ve výrazném herectví a improvizaci. Stanovil jsi jasné mantinely herecké invenci, nebo jsi nechával hercům při zkoušení prostor?
Skutečnost, že Molière byl výrazně ovlivněn commedií dell‘arte a že to na jeho textech resp. postavách je vidět, byla hlavním vodítkem, jakým směrem hledat, co se týče hereckého výrazu. Nešlo mi ale o herectví jako z commedie dell‘arte, šlo mi hlavně o herectví intenzivní, strhující svou energií a zároveň nepsychologizující, spíš sebezcizující. Tedy něco podobného commedii dell‘arte. Takže jsem samozřejmě chtěl, aby herci nabízeli a zkoušeli, šli přes čáru. A musím uznat, že třeba takový Filip Richtermoc si na Harpagonovi udělal spoustu práce sám.

Vedle Harpagona nejsou v inscenaci v lichotivém světle představeny ani zbylé postavy. Co tě vedlo k této interpretaci?
Ona to není nijak vykonstruovaná interpretace – já to tak v Molièrovi prostě četl, čili je to vědomě zvednutý intuitivní výklad nebo první dojem. V Molièrově Lakomci každý, kromě kuchaře Jakuba, jedná především na základě své zištnosti. Zdá se, že milenecké dvojice aristokratů chtějí „jen“ dosíci naplnění své lásky. Ale právě – oni chtějí toho druhého na úkor štěstí někoho jiného, používají k tomu lži a zákeřné podvody, mlátí a zneužívají své podřízené, kteří tím pádem vyznávají podobnou logiku. A možná právě v tom spočívala ona Molièrova dobová „podvratnost“, Molière prostě v rámci možností říkal, jak se věci mají. Dnes to stačí jen postrčit a vše je zjevnější, aniž by člověk šel proti textu.

Na zadní stěnu je v průběhu inscenace nasprejován výrok „otce anarchismu“ Proudhona: vlastnictví je krádež. Vysvětlil bys tuhle spojitost?
Tenhle výrok mě napadl hned zpočátku, když se řeklo Lakomec. Beru to především jako opak Harpagonova fanatického, Molièrem do extrému dovedeného majetnictví, toho tzv. chorobného mamonářství. Mimochodem Proudhon tuhle větu vyslovil s nadsázkou. Nebyl proti majetku jako takovému, naopak možnost mít majetek považoval za předpoklad svobody, ale rozlišoval mezi soukromým a individuálním majetkem. Je prostě rozdíl mezi tím, když člověk vlastní dům, ve kterém bydlí, nebo když vlastní uhelné doly. Přehodnotit nedotknutelnost instituce soukromého majetku je dnes, tváří v tvář ekologické katastrofě a rostoucí nerovnosti, nasnadě.

Ve své tvorbě často pracuješ s brechtovskými komentáři, uvažoval jsi o jejich zapojení i do Lakomce? Proč na ně nakonec nedošlo?
Dobrá otázka! Měl jsem to v plánu i u Lakomce, komentář měl vycházet z knihy Dluh Davida Graebera. Ale během zkoušení nám došlo, že doplňujícího komentáře netřeba. Že už samotný způsob inscenování je takovým brechtovským komentářem.

Molière, ač úspěšný populární autor, velmi rád své publikum provokoval. Do koho ses při režírování Lakomce chtěl strefovat ty? Nebo se v Harpagonovi nakonec poznáme všichni?
Je to možné, že se v něm nakonec poznáme všichni. Chtivost zná každý. Mně ale nešlo o to se do někoho strefovat. Nebo provokovat. Tedy pokud se tím nemyslí provokace ve smyslu provokace k imaginaci, k ochotě si představit nepředstavitelné. Třeba že přehodnotíme nedotknutelnost takových tabu, jako je soukromý majetek. Ryba zkrátka smrdí od hlavy. Harpagon je tím, kdo je na vrcholku hierarchie, ostatní proto jednají ve stejné logice. Samozřejmě že smrdí celá ryba – ale někde to začíná. Tam je třeba upřít pozornost.

Veronika Švecová

BOX PŘÁNÍ

Jaký je nejlepší dárek pro oslavence? Nové jméno! Pátráme po myšlenkových mapách, burcujeme vaše kreativní buňky. Zkuste s námi vymyslet **nový název** pro váš nejoblíbenější festival, na kterém se právě nacházíte – box přání unese téměř vše. A kdo ví, třeba se váš návrh objeví i příští rok na plakátu – a to je teprve odměna! Tak zapojte svoje čepice a vházejte to nejkreativnější, co dokážete v tomhle počasí vypotit (pevně doufáme, že to nebude prostě jen „divadelňák“).

Co jste nám včera taky hodili?

Návrh na nový název:
SOUTOK umění
Ať se to bude jmenovat jakkoliv, tak stejně přijdu.

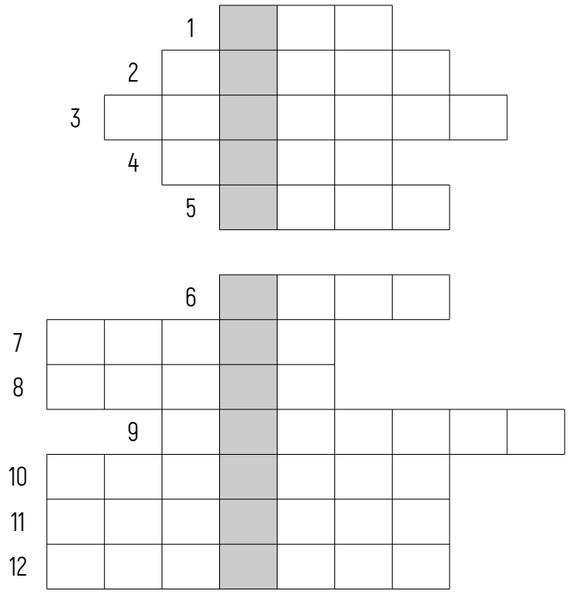
Nebo například toto přání:
Přeju festivalu mnoho skvělé hudby, která se dotkne diváků.

Děkujeme za vaše příspěvky a těšíme se na další!

Křížovka o festivalové balíčky a vstupenky na vybraná představení

V tajence najdete jednoho z herců divadla Vosto5, který zítra hraje v divadelním stanu. Tajenky posílejte v SMS spolu se svým jménem, a to do 25. 6. 20:00 na telefonní číslo 777 177 508. Výherce večer určí los.

1. kolik bývá před představením zvonění
2. autor Revizora
3. veselohra
4. sestra Olgy a Iriny
5. divadelní nebo akrobatický závěs
6. Cimrmanovo křestní jméno
7. taneční žánr
8. Shakespearova hra
9. Hurvínkova kamarádka
10. přední část jeviště
11. „nemocný herec, kulatý…“
12. hradecké sady



Autisti jsou in!

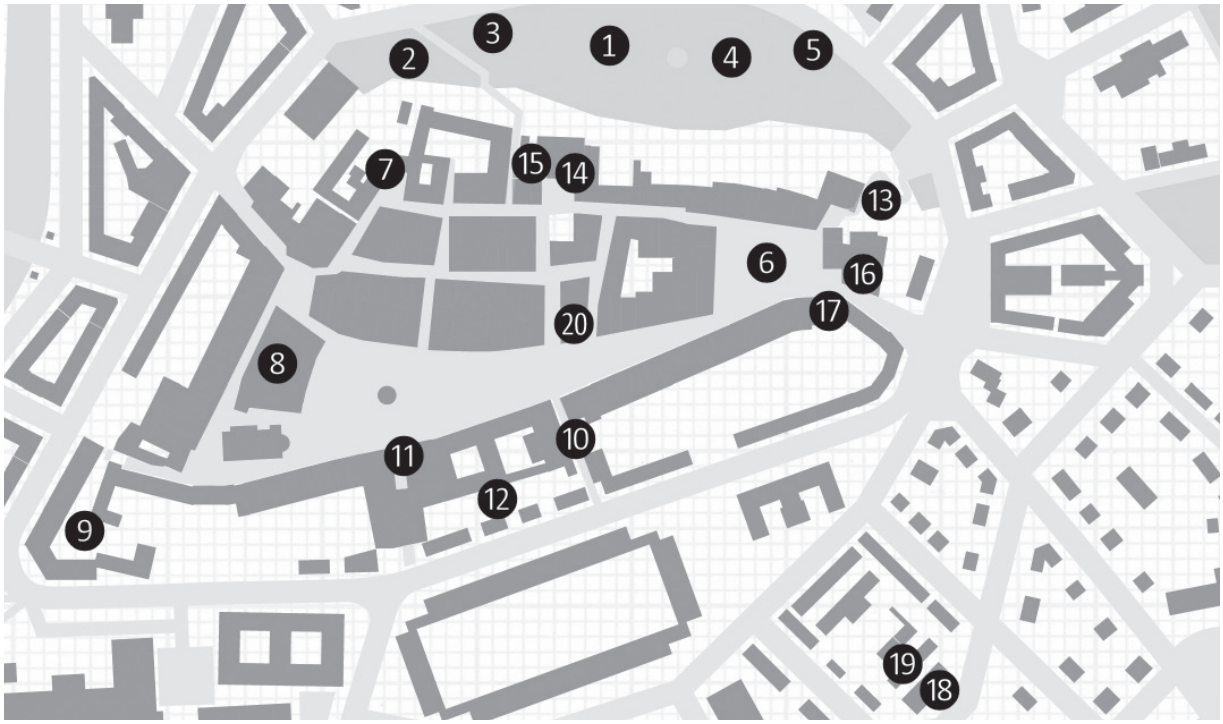
19:00, Šapitó Žižka

To, že již šestnáct let existuje Národní ústav pro autismus (NAUTIS), jste asi věděli. Možná dokonce víte i to, že má svůj festival a vytváří nespočet dalších aktivit. Jejich snaha pomáhat světu porozumět autismu a lidem s autismem zase světu, jde ale ještě dál. V lednu 2015 byl při tomto ústavu založen divadelní soubor Dr.amAS, se zaměřením na vlastní autorskou tvorbu, která vychází přímo z členů a je výsledkem celkového tvůrčího procesu. Převážně dospělí herci, trpící poruchami autistického spektra, jsou si autory repliek, kterézto vycházejí z jejích zážitků, hlášek, ale také zpráv SMS či společných improvizací. Herecky i osobnostně, vždy ale skupinově, se experimentuje na základě dramaterapie a dalších specifických umělecko-terapeutických postupů. Každý z nich může ovlivnit a vyprofilovat svou postavu tak, aby divákovi dokázal nabídnout ojedinělý autentický zážitek. A aby toho nebylo málo, po svém si také osahají živou hudební složku, která jednotlivé inscenace doprovází. Osm stálých členů má za sebou tři inscenace a troji nominaci na cenu APLAUS (udělují se jednotlivcům nebo organizacím, kteří se zasazují o to, aby se lidem s autismem žilo lépe, a zároveň se podílejí na potřebné osvětě), přičemž jeden z nich proměnili už v roce 2017.
První inscenace Snění (2015) se zabývá neobvyklou zálibou jednoho z hrdinů, kterou jest kalendář. Snění je totiž třináctý měsíc v kalendáři, ten mezi lednem a únorem, kdy se slaví podivné mezinárodní dny, jenž se vážou nejen na (jeho) život, ale mnohdy dokonce odrážejí nesplněná přání nebo zákazy. Představení se navíc nikdy neopakuje, jde o živý tvar, který nemá poslední verzi scénáře, a tak budete vždy svědky premiéry. Druhý počin s názvem Jiný, než kdo?! (2017) zase ohledává téma (na)plnění vlastních snů a (nejen profesní) budoucnosti. Snahou námětu je současně vyvrátit mnohé z mýtů, které o lidech s autismem vyprávějí především ti, kteří ho nemají. **Teď' miluvím já** (2018) – poslední z kusů uvidíme v Šapitó Žižka, kde se herci představí se svými historkami, které skutečně zažili a které se svým rozpětím lišÍ stejně, jako je rozpětí jejich poruchy. Dr.amAS však nehrají divadlo jen proto – dle jejích slov – aby se na ně ostatní nedívali, jakože nic neumějí nebo aby si vůči nim vytvářeli ony „mytické“ předsudky. Dělají ho především proto, že se tím učí a že je to baví. Ta práce s energií, pohybem a v neposlední řadě pocitem, kdy víte, že něco můžete, něčeho jste schopní a něco (společně) dokážete.

Lukáš Křížek

Program festivalu – úterý 25. 6.

09:00 Myška v cirkuse | 40‘ | Teatteri Mukamas, Tampere (FIN) | Divadlo DRAK – Studio 19
10:00 Lakomec **(čti na str. 6)** | 100‘ | Klicperovo divadlo, Hradec Králové | Klicperovo divadlo – Hlavní scéna 14
10:00 Pohádka o Liazce **(čti na str. 5)** | 50‘ | Naivní divadlo, Liberec | Divadlo DRAK – Hlavní scéna 18
10:00 Dobrodružství na moři | 60‘ | Knihovna města HK (Léto s Rybičkou) | Lodivadlo-Q10 13
15:00 Šťastný kovboj | 45‘ | Toymachine, Praha | Lodivadlo-Q10 13
15:30 Hrnečku vař! | 35‘ | Jarka Holasová, Jaroměř | Klicperovo divadlo – Letní scéna 15
16:00 Velký uši **(čti na str. 3)** | 45‘ | Kolonie, z.s., Praha | Divadelní stan 2
16:00 Soukromé rozhovory | 90‘ | Jedl, Praha | Klicperovo divadlo – Studio Beseda 16
16:00 Nejmenší ze Sámů **(čti na str. 4)** | 40‘ | KALD DAMU, Praha | Divadlo DRAK – Studio 19
17:00 O portugalský poklad | 240‘ | ClubCafé Pessoa, Hradec Králové | Žižkovy sady 1
17:00 Skřítek | 50‘ | Buchty a loutky, Praha | Divadlo DRAK – Stan 18
17:30 Hezké písně o ošklivém světě | 50‘ | Inženýr Vladimír, Praha | Atrium Radnice 8
17:30 Nejmenší ze Sámů **(čti na str. 4)** | 40‘ | KALD DAMU, Praha | Divadlo DRAK – Studio 19
17:30 Old Čoud (koncert) | 60‘ | Lodivadlo-Q10 13
18:00 Jsou to zvířata | 50‘ | Divadlo JakoHost, Plzeň | Městská hudební síň 7
18:30 Frutti di mare | 50‘ | Anička a Letadýlko, Praha | Malé náměstí 6
18:30 Písně z Finska | 40‘ | Teatteri Mukamas, Tampere (FIN) | Divadlo DRAK – Šapitó 18
19:00 Ostrov Domov | 35‘ | KATANARI, Žilina | Dům U Špuláků – sklepení
19:00 Teď mluvím já **(čti na str. 7)** | 45‘ | Dr.amAS, Praha | | Šapitó Žižka 3
19:00 Kouř **(čti na str. 4)** | 125‘ | Divadlo Petra Bezruče, Ostrava | Klicperovo divadlo – Hlavní scéna 14
19:30 Audience | 45‘ | Divadlo MY Theatre, Opatovice nad Labem | Atrium Radnice 8
19:30 Neboj_Aneb show Tanečníka Jiříka | 45‘ | Ufftenživot, Praha | Divadelní stan 2
20:00 Katarzia: Antigona (koncert) | 60‘ | Městská hudební síň – kostel 7
20:00 Sonja Vectomov (koncert) | 60‘ | | Divadlo DRAK – Šapitó 18
20:00 Elias & The Shepherds (koncert) | 60‘ | | Lodivadlo-Q10 13
20:30 Neboj_Aneb show Tanečníka Jiříka | 45‘ | Ufftenživot, Praha | Divadelní stan 2
21:00 Ostrov Domov | 35‘ | KATANARI, Na cestách | Dům U Špuláků – sklepení
21:00 Školní výlet | 20‘ | Václav Bartoš, Hradec Králové | Jižní terasy 12
21:00 Veronicas DJ session| 60‘ | DJ set | Divadlo DRAK – Šapitó 18
21:10 Jazz Police (koncert) | 90‘ | Klicperovo divadlo – Letní scéna 15
21:30 Unhappy happy | 60‘ | Divadlo Bufet, Praha | | Autobuf 5
21:30 #justvertigothings | 270‘ | Vertigo, Olomouc | Hudební stan 4
21:30 Untitled | 70‘ | Divadlo 6-16, Praha | | Lodivadlo-Q10 13
22:00 4 ženy na konci světa **(čti na str. 3)** | 80‘ | Nové divadlo, Nitra (SK) | Klicperovo divadlo – Studio Beseda 16
22:15 Do zdi | 60‘ | Divadlo Exil, Pardubice | | Atrium Radnice 8
22:15 Nepřítel lidu | 50‘ | Divadelní soubor VTAHU, Brno | Městská hudební síň 7
23:00 Party | 180‘ | Lodivadlo, Hradec Králové | | Lodivadlo-Q10 13



HRADEC KRÁLOVÉ
REGINA
KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ
MINISTERSTVO KULTURY
Státní fond kultury ČR
NADACE ČEZ
Klicperovo divadlo Hradec Králové
DRAK
kontrapunkt